

سر محرر : شهیندر زاده فلبلی

احمد حلمی

محل ادارہ سی :

جفال اوغلندہ « حکمت » ادارہ خانہ سی در .

حقہ مقرون ، اغراضدن سالم افکار و مقالاتہ صحیفہ لر منر آچقندر .

MUSSAHÉBÉ

Journal turc, quotidien, politique et littéraire

DIRECTEUR-PROPRIÉTAIRE : A. HILMY CHEHBENDER

ملت ایگله مصالحه

اوراق و مکاتیب سر محرر نامنه

کوندر یله لی در .

استراک بلی :

برسنه لکی یوز ، آلتی آیلغی آتیش غروشدر .

بوسته اتحادینه داخل مالاک اجنبیه ایچون سنه لکی قرق فرانقدر .

ABONNEMENT

Union Postale: un an, 40, six moi, 25 Fr.

REDACTION: CONSTANTINOPLE, DJAGAL OGLOU

مصاحب

وعظ

— تصفيه اجتماعيه —

« ٢ »

صانع نفيسه‌دن بر قسمي بالواسطه تلقين مقاصد ايدر وتأثيري — ايکي مرحله ، ايکي واسطه ادراکدن کچديکي ايجون — بطي ونسبتاً جزئي اولور .

ديگر قسمي ، دوغروندن دوغرويه مقصده يورور . واوليه صاف وچيلاق برضيا کبي — هيچ بر حائله تصادف ائيمه‌رک ايجاب ايدن تأثيري ايقاع ايدر .

مثلا : ادبيات ، شعر برنجي قسمه ، رسم ، موسيقي ، هيکلتراشي ، خطابت ايجنجي قسمه داخلدر .

يازيلرده بر کره شکل خارجي ، صوکرا لگهلر دماغي مشغول ايدر ، ومعناينک انطباعاتي اوچونجي بر عمليه ذهنيه نتيجه‌سي اولور؛ سويه ادراک ايسه بوراده بويوک برورول ايفا ايلر .

رسم ، موسيقي ، هيکل تراشي وخطايله کئنجه : رسم وهيکل بر درجه يقدر اشکاله تابع ايسه‌ده موسيقي وخطابت بو محدوددن قطعياً سالددر .

موسيقي وخطابتک علي الاطلاق روح ايله درين بر موانست وقرابي واردر : براق و صاف برچاي کبي هيچ بر مانعه تصادف ايتکمزين مناصب اراواحه دوکولور ؛ اک درين ، اک حساس نقطه‌رينه قدر نفوذ ايدر . بونک ايجوندرکه اسکي يونانيلر ، روماليلر هيجانات مذهبيه‌ني ادبيلرندن شاعرلرندن زياده خطييلرينه ، واعظولرينه [دهموستن] لرينه ، [سيسيرون] لرينه مديوندر .

وعظ وخطابتک اهميتي پک اسکي زمانلرک محسوس اتندندر . روما ، يونان ، عرب وعجم تاريخلري تدقيق اولوناجيق اولورسه بو حقيقت درحال تظاهرايدر . بزده موعظه ، فرنکلرده قونفرانس نامي وريبن عمومي محاضرات ، اسکيلارجه بالخاصه نثريات امکاني موجود اولميديقندن ، پک کئترله مراجعت اولونان برواسطه ايدی ؛ خلقي مناديلر واسطه سيله بر ميدانه جلب ايدهرک تلقين ايتک ايسه‌دککري افکار ومطالعاتي ، مؤثر اولاجق بر طرز زده ايراد ايدرلردي . بوصورتله هم جداً حائر تأثير بر طرز تبليغ اختيار ايديلش ، همده خطابت کبي برمسلك دشواره‌ده رواج وقيمت ورييلش اولوردي .

تفرقه : ٤

طالعه

محرمي : اميل زولا

دها بيتاب ، نوميد سوروکنيورلردي . شيمدي طالهلر برخط اوزرنده آتش ايدهرک هجوم ايدن برطابوردهشيتيله يورالانيوردي . ايلک هجومده اوچ قاواق ده وريلدي . يوکسک دالاري صولرک آره سنده غائب وبرتخته کلبه در آن غرق اولدي ، برديوار چاتلادي . حيوانلري چيقاريلش يولک صره‌لري صان چوپلري کي کردابلرک ايجنده دونه دونه کيدييوردي . فقط صولر اصل او قاچانلري تعقيه عزم ايتش کيديلر .

براز اينش اولان گوشه باشنده صولر باش دونديرنجي بر سرعت وشدته يورالانديلر . بيچاره لر قورقودن چيلديرمش کي بر فرياد چيقارمغه مقتدر اولاميه‌رق قوشيورلردي .

نجي ذيشان اقدمزک اوائل اسلاميته سوق عکاظده يادقلري موعظه ، خطابت دکليدر ؛ اسلاميتک حدود وشرائعي توسيع ايدن ، اسلاميتي شوشيمديکي عظمت وحشمته اعلا ايله ين يوانفاس قدسيه اولماديمي ؛ بلاغت وفصاحت ، قطعات اسلاميه نک مولدي دکليدر ؛ انصار کرامي جبل متين اسلامه ربط ايله ، بويه بطندن يطنه ، هپ بر منقبه قدسيه نک موسيقي اذلييله مست وميهوش ، عصرلري تثبيت ايدن اوخطابت عاليه اولماديمي ؟

اسلامده خطبه ، موعظه لايق اولديني اهميته تلقى اولونارق سن سنيه ، تعاملات دينيه صيراسنه کچددر . مثلاجمه خطبه‌لري برعظ ، نصيحت ، حتی سياسي ، علمي برتقيدر .

فقط عجا بو کون ، بيک اوچ يوزيکرمي دو قوز سنه در حيات دينيه مزه قاريشان موعظهلر ، خطبه‌لر کنديلرندن مطلوب غايه‌ني ، فائده‌ني هيچ اولمازسه قسماً محافظه ايتشلرمي ؛ شکلري ، صورت تلقيلري نه قدر فائت ايديلشدر ؛ اولجه نصيحت وارشداد سوق وتشويق وظيفه‌لرله ايراد ايديلن خطبه‌لر ، موعظهلر ، شيمدي هانکي اساسلري هانکي مقاصدي تأمين ايجون ادامايديليور ؛ بو کون مع التأسف اعتراف ايتلک لازم کليرکه اسکي تلقيلرکلياً تبدل ايتش ، موعظهلر عادتاً بر صک وسبک موده‌لي ، بر فورمول ، محدود بر شکل دعائي حائله لکشد .

اسکيدن ، موعظهلر مدني ، اجتماعي ، اقتصادي ، سياسي ، ديني اولور ، سه شمولندن هيچ بر بحث مفيد خارج قالمازدي . بوکون وعظ دير ديمز خاطر مزه بر طاقم مناسک دينيه نک تکرار علي التکرارندن عبارت معنای منحصرى کليور وبوندن باشقا بر شکلي حوصله اعتياد مزه صيغيمور . شهه‌سز بو مسائل ومناسک تفصيل وايضاحي تکراريله مناسب بر فائده تأمين ايدر . فقط ده بر جوق مسائل مفيده ، مناسک اجتماعيه وازدرکه بومباحثي تريلدن مستغني اولدينمزي ظن ايتمه يز .

بوندن ماعدا قرآن کريم اوندر شامل ، اوقدر محيطدرکه دائره احاطه سندن بوتون تفصيلي ، شعباتيله علم وفن ، هيچ بر بحث خارج دکلدر . اوخالده ، هر بئخي حافظه احترام اتمده منقوش اولماسي لازم کن بوکتاب مينک ، بر قسم منفيک تذکار وتصيلى جانب دينيه دن اولديني حالده ديگر اقسام مقدمه سنک مسکوت عنه بر اقليماسي غريب بر منطق سزلق تشکيل ايتزمي ؟

ايشته بزم حل وادراک ايدمه ديكمز معما

بو اولويور . حاشا ، ثم حاشا قرآن نقصايمدر ؛ ياخود حيات جمعيته تعلق ايدن مباحث عاليه سندن بحث ائيمه مک فرائض دينيه اقتضاسندميدر ؟

شهه‌سز ، بيک کره ، اون بيک کره خير ؛ يالکن واعظاقديلرده داخل اولديني حالده شايدن تأسف بر غفلت ايجنده بوديقه دن بي خبر بولدينمئز ادهاسنده يز . وعظک بوکونکي انحصاري اوقدر کسب قطعيت وغرايت ايتش که اجتماعي ، اقتصادي برخطابه نک وعظ نامني آلماسنه بر دورلو عقلمئز ايرمز .

بوراده طرف مشيخته جدی ومهم بر وظيفه ترتب ايدنيور : ظن ايدهررکه هر جامع شريفک معين ومقتدر واعظاقديلري واردر . بودوايه لازم کن وعظه موضوعلري اعطا ايديليرسه پک موافق اولور . خلقي برقونفرانسه دعوت ايجون کونلرجه نشر يانده بولونمغه مجبوريمئز نظر دفته آلينرده بو . رمضان کونلرنده ذاتاً جامعله دوام پک طبيعي اولديني دوشونولور وبوفرصتدن بالاستفاده موعظهلرک تنوع موضوعاتي ايجون اجراي تشبثات اولونورسه منافع مملکت نامنه جداً شايدن منت بر خدمنده بولونلش اولور .

چنيند

شونجهان

فاسده آخريقا

شمالی جاهيل متفقه آمريقا حکومتی ، فاس مسئله سنک کسب ايدمه چکي رنگ وصورته اهميت ويرمکده‌در ؛ « آغدير » ک اشغالنده منافع اقتصاديه سي رخنه دار اولان حکومت مذکوره ، جنوبي آمريقا جمهوريتلرينک استقلالي حقنده المانياک پرورده ايتديکي نيات وتصوراتي سزمکده‌در . آمريقاده بر « آلمان آغدير » ي ، پورتوريقيه ويا پاناما قانالسه قارشي برتهلمک عد ايديليور . اختلافات حاضرده فرانسه‌ني حمايه ايجون آمريقا حکومتی انکلتزه ايله اوزلاشيور .

عمله غره‌وي

اوسترياده‌کي « فيوم » شهرينک « دانو ـ بيوس » ترسانه سنده چاليشان بيک بش يوز طاشجي وصوواجي عمله تعطيل اشغال ايتلمرله ايشدن چيقارلمشلدرد .

هايتي مسئله‌سي

« نيويورق هرالد » ک برتلفرافنامه سنه نظراً ، آمريقا حکومتی هايتي رئيس جديدي « لوقونت Leconte » ي رسماً طابميشدر .

فرانسه وانکلتزه طرفسندن عيني صورته حرکت ايديله چکي مأمولدر . افکاروظنيات عموميه نظرآ لوقونتک دوره حکومتی پک آز سوره چک ويکيدن اغتشاشات باشلا ـ ياجقدر .

تورهن قونفره‌سي

ايتاليانک خارجده وبالخاصه تورکياده تأسيس ايتش اولديني مکاتبک اسباب ترقيسي دوشونک ايجون بر « هيئت مخصوصه تعليميه » طرفندن تورهن شهرنده برقونفر عقد ايديله چکدر .

ابلول اوائلنده کشاد ايديله چک اولان بو قونفره ده خارجيه ، معارف وماليه ناظرلري حاضر بولوناجقدر . بر جوق مبعوثلر ، اعيان اعضاسي ، بريه وبجربه ضابطاني ، طشره ده بولونمش ديپلوماتلر ، معلملر وغرته چيلرده دعوت ايديله چکدر .

ايتاليا حکومتی ، فرانسه ده پايلان دکليسا وحکومت ، تفرقه سندن صوکرآ ؛ خاصتاً ممالک عثمانيه ده تأسيس ايتش اولديني مکاتب ضعيفه ني قوتلشديرمش ، طرابلس غرب ويروت ، فلسطين حوالا سنده کي مکتبلريني تنسيق ، توسيع وهيئت تعليميه ني تجديدايله فعاليت نشريره سنه بر کر می نام ويرمک ايسته . مشدي . في الحقيقه قاتولیک عالمک فرانسه دن رسماً افتراقي ، شرقده ايتاليانک آغوش املپروانسه دوشمه سي کبي برشيدی . ايتاليا مکتبلرينه دوام ايدن طلبه وطالباته مجاناً کتابلر ولوازم تدريسيه ويرمک ، بعض برلرده فقرای اطفالله البسه ياديرمق کي عاليجنابلقلر هپ ايتالانجه نک و ايتاليا نفوذندن شوسيله ايله توسيعنه موفق اولق ايجوندي وفي الحقيقه بر اثر فعلي ده رونمون اولمشدر . ايشته بو اثر ظاهرينک ده زياده مطلوب براده يه ايصالی ايجون بوسنه برقونفره عقد ايديليور . حيات عموميه مزه ، معارف وسياستمزک رقابته متعلق اولان شوقونفره مقرراتنک نظر دقتمزدن قاجاماسني ايتالياده کي خارجيه مأمورينمزدن بکلرز .

حبش ولي عهدينک رقيبي — حبش امپرا ـ طورپچهنسک قرداشي وولي عهدک اک قوي دشمنی احمدينک وقوع بولان محاربه لرک برنده تماميله عسکرينک پريشان وکنديسنک اسير ايدلديکي اورادن بيلديرلمکده‌در .

بر جمعيت خفيه

مکسيقانک « شپو آهنا » شهرنده ضابطه طرفندن بر جمعيت خفيه کشف ور جوق کيمسه توقيف ايدلمشدر . شهر مذکورک حوالی شاليه سنده بر قيام حاضرلايان بو

تشبث ، ده بر چوقلرينک تحت توقيفه آلمانلر نه سبب اولاجقدر ، چونکه اله ايديلنلرک اوزه رلرنده ظهور ايدن اوراقده بر جوق اساسی مذکوردر .

ايتاليا — فاس

« قوريهره دلالاسه را » غرته سي فاس مسئله سندن بحث ايتديکي صره ده ، فرانسه وآلمانيا آراسنده جريان ايدن مذاکرات هنوز نتايج عمليه يه اقرارن ايتديکندن ايتاليا حکومتی گوشه احتياطده بولونيور ؛ آفريقا مستملکات بولتيقه سنده ، ايتاليا هيچ بر صورتله سيريحي قالاماز ؛ بو خصوصده منفعتلري اولان حکومت مياننده بر نقطه نظرله قرار ويريلنجه ايتاليا حکومتک اورتابيه آيتلاجني ، ايشه قاريشاجني ، آق دکنر حوضه سنده کي نفوذندن استفاده يه قاليقشاجني شهه سزدر .

کریدده يونانستانک حقوق !

ايتاليا حکومتی ، يونانستانک روما مصلحتکذارينه ويرديکي روايت ايديلن تأميناته کوره ، دول حمايه طرفندن کرديجزره سنک اداره سي خصوصده « آلينوزلر قرالي » نه ورييلش اولان حقوق نزع ايديله چکدر . زهي تأمينات ...

تأيس غرته سنده « ويياتور » امضاسيله ، نشر ايديلن بر مکتوبده [که صاحب امضانک روم ايشده کي تأيس مخابر مشهوري موسيو بورشيه اولديني ظن ايديليور] . دينياي اشغال ايدن کرید مسئله سنک حل وفصل ممکنی ، تورکيايه برتضمنيات ويرهرک جزيره نک يونانستانه الحاق در دهنيليور . يونانيلرک ماليجوئيلاسنه پک توافق ايدن شوفکرک پک اسکي ، جورولک ، اوتنه دنبري « آلن » دماغلرنده پرور شياب برجين ساقط اولديني جمله جه معلومدر . اترق مخابر مشهور جه بواسکي يي يکي بردوشونجه وچاره سياسي ديه اورتابيه سورمسي ، کنديسنک روم ابلي آفاقده « مغالو ايدمه آ » خسته لغنه طوتولديني کوسته ريبيور . مثال اولارق ، فرانسه طرفندن « لوتيزيانا » نک انکلتزه يه صانيلماسي وساژه کوستريليور . مخابرک وبعض غرضکاراوروپا مطبوعاتنک بو خصوصده کي مطالعات عنديه لر تي بر طرفه بر اقرارق « باب عالي » طرفندن ، « آرموست زائيس » ک مأموريتنک نه عدم تجديدي ، نه ده يرينه برديکرينک تعيني ، وآنجق کرید مسئله سنک اترق قطعي بر طرز زده وعظمانللق نقطه نظرندن حلي حقنده دول حمايه يه کوندرلش نوطيه ويريلن جوابک ، احتمالله نظرآ بوکون درسعات مأمورين سياسي سي واسطه سيله دائره عائده سنه توديتمه

ديدم اوجسواب ويرمکسزين بکا باقدي . چهره سي صاپ صاري ايدی . صکره نظر ـ لرينک ناقابل تصوير بر معنای اضطراب ايله وهرونیکه ديکيلديکني کوردم .

ساعت سکر بچغه کلشدي . طيشاريدمه حالا رنکسز سانک حزن عمیق آتنده سونمش بر کونک بقه بيضی القاع ايدنيوردي . خدمتچيلر يوقاري چيقارکن ايکي لامبه آلق ايشکدار لغنده بولنشلردی . ضيا ، اوطنه نک ملول قارالغنه بر پارچه نشئه سر پر اميديله لامه لري ياقديردم . اوطنه نک اورته سنه بر ماصه چکمش اولان خاله آغات بر ال استانيل اوبنانه سي تکليف ايدنيوردي . کوزلري زمان زمان بئجکيلري آردين بوتيمز قابلي قادينک اصيل مقصدي چوجقلري براز اويالامقدي . بيوک بر متانت روحه دلالت ايدن او دائمی نشئه سيله کوله رک اطرافنده کتدکجه بيوديکني حس ايتديکي قورقويه غلبه قالمق ايتيوردی . خاله آغات

ايدی . جوجقلري بيهوده يره اورکوتيميم ديدم ويوک بر اعتدال دم کوستر مکه چاليمشدم بئجره نک اوکنده متصل سو ـ يليور ، صولرک استيلا ايتديکي يرلري کوسترييوردم . نهر اولا بيوک بر شدت وخشونه کوبه هجوم ايتدکدن صکره الاطار سواققره وارنجه يه قدر هر طرفي استيلا ايتمشدی . بو اترق مدهش بروحش ارددو ـ سنک صولئي دکل بطي ومقاومتسوز بر اختناق ايدی . « سن زوري » قريه سنک کاش بولنديني وادی يواش يواش برکوله تحول ايدنيوردي . حويلده صو بر مزه يه ياقلاشمشدي . صوپک آن بان يوکسليديکني کوريبيور فقط هپ بر سويه ده قالديني سويليور ، حتی اينمکه باشلا ديفني ادعا يه قدر واريبيوردم .

غاصباره دونه رک — بر قاج ساعته قدر سواققلردن صو چکيلميه چک اولورسه بو کيجه بوراده قالغه مجبور اوله چقسک ،

باقدقلريني کوره رک — خاير ، خاير صوبزه هيچ بر ضرر ايشاع ائيمه چک .. ديدم . « نه مه » چوجقلريني ياناغنه ياتيرمشدی . کنديسيده وهرونیک وماري ايله ياناغک آياق اوجنده دوربييوردي . خاله آغات بزه جسارت ويرمک ايجون يوقاري چيقارمش اولديني شرابي ايصتمقندن بحث ايدنيوردي . ذاق ايله روز ايکيسيده بر بئجره دن طيشاري باقييورلردي . قرداشم ، سپرييه ن ، غاصبار بز درد يمزده اوتنه کي بئجره نک اوکنده ايدک . حويلده صولرک ايجنده طولاشان خدمتچيلر يمز ـ يوقاري چيقيکز ، آياقليکري نه يه اويله ايصلا تيورسکرز ، ديه يه باغيردم . اونلر — حيوانلر اورکديلر ... اخبرده بر برلريني اولديرييورلر .

— خاير خاير سز چيقيک ، صوکرآ بر چاره سنه باقارز .

صولر بوشدته هجومده دوام ايتديکي تقديرده حيوانلري قورتارمق امکانه خارچنده